

Till SFS

Skrivelse rörande studieavgifter för svenska studenter

Ärendet

Under slutet av vårterminen har det uppmärksammats att det på masterprogrammet *International Humanitarian Action* vid Uppsala universitet tas ut studieavgifter från svenska studenter.¹ Uppsala studentkår vill lyfta frågan på nationell nivå och vill uppmana SFS att under kommande verksamhetsår bevaka ärendet.

Programmet är ett så kallat Erasmus Mundus Joint Program. ”Erasmus Mundus är ett EU-finansierat program och består av tre delar, så kallade Actions/insatser, som bedrivs i konsortier av lärosäten.” Erasmus Mundus-programmen ”innefattar en obligatorisk mobilitet i minst två länder inom konsortiet. Examen ska vara erkänd i respektive land och efter slutförda studier kan studenter ta ut en dubbel eller gemensam examen.”² Programmen ges således i regel av flera olika lärosäten.

Det aktuella programmet drivs av ett konsortium som heter *Network on Humanitarian Action (NOHA)*.³ Eftersom det är konsortiet och inte svenska staten, alternativt en nationell stiftelse såsom Chalmers eller Högskolan i Jönköping, som står som utbildningsanordnare är gränsdragningen gällande studieavgifter oklar.

Uppsala universitet har anmälts till Högskoleverket för att avgifterna tas ut. Högskoleverkets beslut i ärendet är inte klart för närvarande men i sitt yttrande till Högskoleverket anför universitetet att såväl anmälan till programmet som betalning numera görs till konsortiet, alltså inte till Uppsala universitet. Ur yttrandet: ”Uppsala universitet tar således inte ut någon avgift av studenterna.”⁴ Detta innebär att ”studenter betalar samma avgift för utbildningen oavsett var de sedan väljer att genomföra utbildningen.”⁵ Således betalar alla studenter – oavhängigt om de är svenska eller ej – för utbildningen.

Som skäl till avgifterna och att allt numera går genom konsistoriet framhåller universitetet att studenter som haft Uppsala universitet som hemuniversitet ”inte kunnat erbjudas en likvärdig utbildning eftersom studenter som antagits till programmet direkt vid Uppsala universitet inte erlägger avgifter till konsistoriet.”

¹ *Ny dyr avgift för svenska studenter*, P3 Nyheter, 2012-06-07, *Avgift för masterprogram – även för svenska studenter*, Ergo, 2012-05-16

² Erasmus Mundus, Internationella Programkontoret, <http://www.programkontoret.se/sv/Program-och-stipendier/Program-A---O/Erasmus-Mundus/>

³ Samarbete mellan: Universidad de Deusto, Spanien, Ruhr-Universität Bochum, Tyskland, Université Catholique de Louvain, Belgien, Université Aix-Marseille III, Frankrike, University College Dublin, Irland, Rijksuniversiteit Groningen, Nederländerna och Uppsala Universitet.

⁴ Yttrande, Uppsala universitet till Högskoleverket, rörande *Anmälan mot Master Programme in International Humanitarian Action*, UFV 2012/475

⁵ Ibid.

Enligt Högskolelagens (1992:1434) 4 kap. 4 § gäller att

”Utbildningen ska vara avgiftsfri för studenter som är medborgare i

1. en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller
2. Schweiz.”

Vidare gäller enligt *Förordning (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor*:

5 § En högskola ska ta ut en studieavgift för utbildning på grundnivå och avancerad nivå av den som inte är medborgare i en stat inom EES eller i Schweiz (tredjelandsmedborgare). Studieavgift ska dock inte tas ut av tredjelandsmedborgare som avses i 2 § andra stycket 1-8.

[jur 2 §]

1. är familjemedlem till en medborgare i en EES-stat och har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i Sverige enligt 3 a kap. 4 eller 7 § utlänningslagen (2005:716),
2. är familjemedlem till en schweizisk medborgare och har uppehållstillstånd i Sverige enligt 4 kap. 16 § utlänningsförordningen (2006:97),
3. har permanent uppehållstillstånd i Sverige,
4. av andra skäl än studier har tidsbegränsat uppehållstillstånd i Sverige,
5. har ställning som varaktigt bosatt i Sverige enligt 5 a kap. utlänningslagen,
6. har ställning som varaktigt bosatt i en annan stat inom Europeiska unionen och har uppehållstillstånd i Sverige enligt 4 kap. 9 § utlänningsförordningen,
7. är student vid en utländsk högskola men genomför en begränsad del av sin utbildning vid en svensk högskola inom ramen för ett utbytesavtal som innebär att studieavgift inte ska tas ut av den mottagande högskolan,
8. söker till eller studerar på en utbildning inom ramen för ett sådant utbytesprogram eller samarbetsprogram som studieavgift enligt beslut av regeringen inte ska tas ut för,

[jur 6 §] Studieavgiften ska vara densamma för alla studieavgiftsskyldiga studenter som går samma utbildning vid samma tillfälle. Detta gäller dock inte om något annat följer av ett beslut av regeringen i fråga om studieavgift för den som studerar inom ramen för ett utbytesprogram eller samarbetsprogram.

Nämnda förordning gäller de ”studenter vid de universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen”. Högskolelagens omfattning av vad den innefattar är enligt 1 kap. 1 § ”bestämmelser om universitet och högskolor under statligt, kommunalt eller landstingskommunalt huvudmannaskap.”

Regeringen beslutade under 2011 för vad som gäller Erasmus Mundus kring studie- och anmälningsavgifter, men här avhandlades endast så kallade tredjelandsmedborgare.

Uppsala studentkårs synpunkter

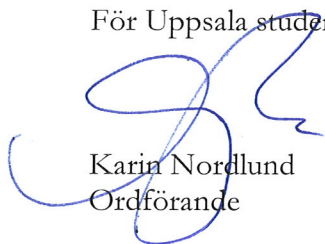
Vi ser frågan som allvarlig och angelägen utifrån flera aspekter. Uppsala universitet motiverar studieavgifterna med att de måste kunna erbjuda likvärdig utbildning och menar att universitet inte tar ut avgift eftersom detta helt sker genom konsortiet. Som synes ovan gäller Högskolelagen endast de lärosäten som har sitt huvudmannaskap under statligt, kommunalt eller landsting. Frågan landar då i huruvida det är att betrakta Uppsala universitet eller konsortiet som huvudman. En första anblick gör det lätt att se konsortiet som enskild huvudman. Samtidigt är det en sammanslutning av flera lärosäten. Dessutom utfärdar Uppsala universitet examen för studenter som deltagit i programmet, vilket är ett beslut utfärdat av en statlig myndighet i Sverige. Det kan således inte sägas vara en självklarhet att huvudmannaskapet sorteras under konsortiet.

Vi är också kritiska till hur processen har skötts. Det hade varit önskvärt att universitetet hade bett om underlag från Högskolverket och/eller regeringen rörande praxis för studieavgifter innan det infördes.

Uppsala studentkår är emot studieavgifter. Samtidigt är detta ett komplext ärende. Vi vill därför lyfta frågan till SFS för kännedom och eventuell bevakning under kommande verksamhetsår, vad gäller:

- Praxis, Högskoleverkets beslut
- Smittorisker

För Uppsala studentkår

Karin Nordlund
Ordförande

Fatma Aksal
Vice ordförande

Lars Niska
Vice ordförande